

Slovenski dom

Štev. 64

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Strahovita nesreča zaradi eksplozije zemeljskega plina v Ameriki

700 otrok našlo smrt pod razvalinami

New London, 20. marca. c. Do strahovite katastrofe je prišlo včeraj v Tayloru v severnoameriški državi Texas. Sredi pouka je v tem mestu v neki šoli eksplodiral kotel, ki so ga rabili za centralno kurjavo. Del šole se je zrušil. Ravatelj je upravi bližnjih petrolejskih vrelcev sporočil, da je bilo ubitih več sto otrok. Nato so prihiti gasilci in zdravniki ter bolničarji iz vseh sosednjih krajev v šolo, v katero je zahajalo okrog 1500 šolarjev. Po prvih vesteh je bilo ubitih 300 do 400 otrok.

Vas Taylor, kjer se nahaja ta šola, leži blizu New Londona. V šolo so zahajali predvsem otroci delavcev, ki so zaposleni pri petrolejskih vrelcih. Eksplozija je uničila velik del dvorane, v kateri se je v nesrečnem trenutku nahajalo več sto otrok. Veliko število otrok je dobilo hude opekline. Eksplozija je bila tako strašna, da je opeko izdrla iz zida in jo metala po 400 m daleč.

Matere iščejo trupla otrok

Po nadaljnjih vesteh iz Taylora so izkopali izpod ruševin tamkajšnje šole 30 trupel. Poteklo bo pa najmanj še 10 ur, da bodo vse ruševine doobra prekopane. Šele tedaj bo mogoče dognati točno število žrtv strahovite eksplozije. Vzmenjenje prebivalstva je nepopolno. Okrog napol razdejane šole se zbira ogromna množica ljudstva. Ko reševalci prinesejo iz ruševin novo trupelce, se odigrava okrog njega strašni prizori. Več mater hkratu hoče mestoma v kakem trupelcu prepoznati svojega otroka in vsaka ga hoče odnesti na svoj dom. Reševalna akcija se je nadaljevala vso noč s pomočjo reflektorjev. Ravatelj šole je izjavil, da se boji, da število žrtv ne bi naraslo preko števila 600. Kraj se nahaja sredi velikega polja nafte. Šola je bila ena izmed najmodernejših v Zedinjenih državah. V njo so zahajali otroci inženjerjev in delavcev, ki so tam okrog zaposleni. Otroci, ki so zahajali v to šolo, so bili stari po večini po 8 do 15 let. Število žrtv je znatno povečal požar, ki je nastal takoj po eksploziji in ki je otrokom preprečil sleherni beg iz poslopja. Eksplozija je razdejala in razmetala daleč naokrog cele železne konstrukcije, šolsko opremo in zidno opeko.

Pomoč z letali

Teksaski guverner je poslal v Taylor večji oddelek nacionalne garde, da bi skrbel za red in pomagali pri prekopavanju ruševin. V Taylor so poslali tudi 27 običnih zdravnikov ter 35 specialistov za balzamiranje trupel ter tudi policijske izvedence, ki imajo izvršiti odtiske prstov, po katerih naj bi se prepoznala iznakažena trupla posameznih otrok. Zdravnike, bolničarje in zdravila so poslali kar z letali iz raznih krajev v New London. Tam so zaplenili vse avtomobile in avtobuse ter zdravnike, bolničarje in sanitetni material naglo prepeljali v Taylor. Sedaj prevažajo z avtomobili in avtobusi trupelce otrok na pokopališča, ranjene otroke pa v bolnišnice. Kljub temu še zmerom primanjkuje zdravnikov. Vse ceste, ki vodijo z New Londona v Taylor, so naravnost zatrpane z avtomobili in

mrtvaškimi vozovi, tako da je promet malone zastal. Ljudje so vsi iz uma. Sleherni hoče videti svojega mrtvega otroka. Pred razdejano šolo so se zbrali starši, ki so izgubili po tri in celo štiri otroke, n se ne ganejo z mesta. Vsak se še zmerom nada, da bo rešen vsaj eden izmed njegovih otrok. Ko se je v šoli pripetila katastrofa, je bilo v njej 1400 otrok in 40 učiteljev. Doslej so našli trupla 10 ubitih učiteljev in učiteljic.

Dva živa pripovedujeta ...

Do včeraj zjutraj je bilo izkopanih izpod ruševin 399 trupel. Kljub temu pa ne kaže, da bi bilo človeških žrtv manj ko 450. Bolnišnica v New Londonu je že prenapolnjena. Trupelce so prepeljali v cerkve, deloma pa tudi že v neke trgovske lokale. Doslej so prepeljali v bolnišnico 250 ranjenecv. Vsem so takoj injicirali količine antitetske snovi, ker so se pri mnogih ranjenih že pojavili simptomi tetana. V Tayloru pa je še zmerom prizorišče strašnih scen obupanih staršev.

Do sinoči se je število žrtv povzpelo na 700. Predsednik Roosevelt je mobiliziral Rdeči križ in vse državne ustanove, da sodelujejo pri reševalni akciji.

Sv. oče o boju proti komunizmu in o dolžnostih krščanske države

Rim, 20. marca. o. Sv. oče je izdal novo encikliko o komunistični nevarnosti. V njej govori o potrebi vseljene boja proti brezverskemu komunizmu, ki predstavlja največjo nevarnost ne le za krščanstvo, marveč za vesoljni svet. Ta enciklika jasno pove, da je komunizem v nasprotju z osnovnimi nazori slehernega vernega katoličana. Ta enciklika je resen opomin vsem strogo vernim katoličanom v posameznih državah, ki so bili v poslednjem času pripravljeni sprejeti nasvete iz Moskve.

Zlasti zanimiv je tisti del papežev okrožnice, ki se bavi z dolžnostmi krščanske države. Krščanska država mora uresničiti v dejanju duhovne pobude cerkve za obnovo krščanske družbe. Zato mora krščanska država nasprotovati poskusom komunizma in tako Cerkev podpirati v dejanju v njenem boju proti razkristianjevanju sveta. Krščanske države morajo zavzeti brezbožniško propagando in skrbeti, da ustvarijo vse socialne pogoje, v katerih bo človeška družba lahko dostojno živela in kjer bodo vsi dobili dela, zlasti pa rodinski očetje in mladi ljudje. Država mora prisiliti imovite sloje k dajanjem za skupno blaginjo, brez katerih ni mogoče rešiti človeške družbe. Težka gospodarska kriza danes bolj kakor kdaj drugič zahteva od tistih, ki razpolagajo z ogromnimi zakladi, ki so sad dela in znoja milijonov in milijonov delavcev, naj imajo ti sloji pred očmi zmeraj in predvsem skupno blaginjo.

volilni zakon! To je za vas čisto irelevantno! (Saj Kramer in Banjanin itak ne bosta več kdaj izvoljena ... op. ur.).

Kramer in fondi

Dr. Kramer je nadalje kritiziral, da njemu nič ni znano, kako razpolaga sedanja vlada z dispozičijskimi fondi in da ne ve, če se ti krediti dobro in pravilno uporabljajo. Tu mu presteže besedo dr. Korošec in pravi: »Tudi mi nismo vedeli, kako ste vi razpolagali s temi krediti!« Doktor Kramer nadaljuje s svojimi izjavami o dispozičijskih fondih ter pravi, da se more samo tu in tam slišati o kakih aferah. Tu je padel v besedo dr. Spaho ter ironično vzklane dr. Kramerju: »Da, da, vi ste pa polagali račune!« Dr. Kramer je tudi kritiziral, da se narodno predstavništvo vse preveč sestaja in pravi, da bomo kmalu doživeli, da se bo sestalo samo enkrat na leto, kakor v Nemčiji. Dr. Kramer tudi ni zadovoljen s tem, da se vlada večina v Narodni skupščini ni tako pogosto javljala k besedi, kakor opozicija. Tu vpadel dr. Kramerju v besedo senator Smodej: »To dokazuje popolno zaupanje, ki ga vlada uživa v skupščini!«

Kdo je fašist?

Na očitke dr. Kramerja, da se skupščina preveč sestaja in z ozirom na Karmarjevo bojazn, da bi mogli doživeti, da bi se sestala samo enkrat na leto, kakor v fašističnih državah, je vzklil Smodej: »Nismo fašisti, kakor ste vi. Odkrito si bomo pogledali iz oči v oči in bomo kmalu videli, kakšen je kdo.« V svojih končnih izjavah se je dr. Kramer baval tudi z sedanjim zasedanjem banskega sveta v Ljubljani ter je citiral govor dr. Breclja. Končno se je dr. Kramer postavil tudi v obrambo avtonomije ter je obujal svoje kesanje nad svojim dosedanjim delom s tem, da je napadal centralizem, o katerem je dejal, da se je pokazal v našem državnem življenju kot metoda, po kateri se nad našim narodom ne more vladati. Sploh se je opazilo, da so si slovenski liberalci razdelili vlogo: tako je en del slovenskih JNSarjev v skupščini in drugje napadal veličino slovenskega naroda, ki se bori za široke avtonomije ter jih denunciral za separa-

Med žrtvami katastrofe v Tayloru pri New Londonu je tudi 68 učiteljev in učiteljic. Večina izmed njih se je posrečila pri reševanju otrok.

Po poslednjih podatkih so našli pod ruševinami šole v Tayloru le dva živa in nepoškodovana otroka. Eden izmed njiju je dejal, da je eksplozija nastala bržkone v kemijskem laboratoriju, ki je bil v pritličju šole. Texaski guverner je proglasil obsešno stanje v Nev Londonu in okolici.

Vzroki nesreče

O vzrokih katastrofe ni bilo mogoče dognati še ničesar točnega. Menijo pa, da so jo povzročili plini, ki so nastali v kotlih za centralno kurjavo. Eksplozija je bila tako silna, da je vrglo kose cementa, težke po 50 kg, celih 400 m daleč. Največ otrok je bilo ubitih od drobcev kamena in opeke. Mnogo se jih je zadušilo v pari, več jih je tudi zgorelo. Nekatera trupelca so bila tako izkažena, da jih ni mogoče indentificirati. Po eksploziji je nastal še požar, ki so ga sicer pogasili, zaradi katerega pa se je zrušil še velik del stavbe in pod seboj pokopal še preko 100 napol zadušeni otrok.

Treba je tudi, da vsi državni nameščenci vrše svojo dolžnost zvesto in nesebično. Za svobodno izmenjavo trgovskih dobrin med narodi je potrebno, da krščanske države z vsemi sredstvi skušajo odstraniti umetne meje in ovire v gospodarskem življenju, ker te meje povzročajo sovraštvo. Vladaži sveta naj se spomni, da so vsi narodi zemlje ena sama božja rodina.

Dalje enciklika zahteva, naj država pusti Cerkev svobodno pri izvajanju njenega čisto duhovnega poslanstva, ker bo Cerkev le tako lahko rešila narode iz strahotne zmede današnjega časa.

Če bi poskušali iskati izhoda iz te zmede samo s političnimi in gospodarskimi sredstvi, bagrešili težko in nevarno zmoto. Sveta ne more rešiti nobena ideja in nobena zamisel, ki ima svoje korenine samo v dobrinah tega sveta.

Vse evropsko časnopisje posveča papeževi okrožnici veliko pozornost in jo označuje kot najbolj idealen klic človeštvu, naj se združi ob eni misli in eni nevarnosti.

Koncert slovenskih učiteljev

Belgrad, 20. marca. m. Sinoči je v dvorani Kolarčeve univerze koncertiral učiteljski pevski zbor iz Ljubljane »Emil Adamič«. Koncert je imel komemorativni značaj ter je bil posvečen pokojnemu skladatelju Emilu Adamiču. Pred koncertom je spregovoril nekoliko besedi o pokojniku, ki zavzema odlično mesto ne samo med slovenskimi, marveč sploh med jugoslovanskimi skladatelji, učitelji Drago Zupančič. Nato je pevski zbor dovršeno zapel kakih 15 Adamičevih skladb. Koncertu je prisostvoval med drugimi tudi minister brez listnice g. dr. Miha Krek, dočim je bil notranji minister g. dr. Korošec zadržan zaradi proračunske razprave v senatu.

Romunska-turška zveza

Ankara, 20. marca. o. O sestanku med turškim zunanjim ministrom Ruđi Arasom ter med romunskim zun. ministrom Antonescom, ki je bil zadnja dva dneva v Ankari, so izdali uradno poročilo, ki pravi naslednje: Zunanja ministra obeh držav sta proučila mednarodni položaj in se posvetovala o sredstvih, s katerimi naj bi se najhitreje uresničile zamisli Balkanske zveze. Politični in gospodarski nazori obeh držav so isti, zato si bosta prizadevali, da pospešita razvoj gospodarskih odnosov z novo trgovsko pogodbo med Romunijo in Turčijo. V tej pogodbi si bosta zagotovili vzajemne ugodnosti. Prizadevali si bosta tudi za kulturno sodelovanje in izmenjavo profesorjev in študentov.

Romunski zunanj minister je danes odpotoval iz Ankare v Carigrad.

tiste. Na drugi strani pa sedaj dr. Kramer v senatu obsoja centralizem ter izjavlja, da se s centralizmom nikamor ne pride.

Tudi Banjanin bi rad vladal

Za dr. Kramerjem je govorilo še več govornikov. Za časa govora senatorja dr. Gluša je prišlo do besednega dvoboja med Banjaninom in prometnim ministrom dr. Spahom.

Na besedo dr. Gluša, da je treba skupno delati na ureditvi razmer v državi, je namreč dr. Spaho reagiral: »To je temelj našega sedanjega dela! Na te besede vpadel Banjanin: »Kadar ste na vladi!« Dr. Spaho odločno zavrže: »Nikdar se nisem pregrešil proti ljubezni napram bratom drugih ver. Povejte mi samo en primer.« Na te besede odgovarja Banjanin ves rdeč in razburjen: »Na volitve ste šli z dr. Mačkom.« Dr. Spaho se začuden vprašuje: »No, in kaj je s tem? Šli so tudi drugi Ravno vi ste me tudi naglali!« Banjanin še bolj rdeč odgovarja: »Vi ste vsaj v tej vladi, jaz pa še nisem nikdar vladal.« Dr. Spaho: »Niste zaradi tega, ker vam narod ni dal zaupanja!« Nato je govoril dr. Zec (JNS), popoldne pa so govorili dr. Krulj (JNS), Dunjč (JNS), v imenu delovnega kluba pa dr. Suprina. Zadnji je govoril Lazar Anič (JNS), nakar je bila seja zaključena.

Vesti 20. marca

Pariške krvave dogodke, ki so jih povzročili komunisti, misli vlada ljudske fronte odpraviti s prazno izjavo, ki jo bo dala v parlamentu in se s tem rešiti odgovornosti pred opozicijo.

Popolno neodvisnost Filipinov, kjer je bil pred kratkim svetovni evharistični kongres nameravajo Amerikanci dati že prihodnje leto in ne šele 1946, kakor so prvotno mislili.

240 km na uro je povprečno naredilo letalo ameriške rekonstrukcije Earhartove, ki je letela od Kalifornije na Havajske otoke.

Razprava o ločitvi gospe Simpsonove bo v začetku aprila, ker prva sodba o ločitvi zakona z Ernestom Simpsonom še ni pravomočna in veljavna.

O sodelovanju demokratskih držav pišejo na široko zdaj francoski listi spričo obiska švedskega ministrskega predsednika Sadlerja v Parizu. Kaže, da bi Francija tudi nevturalne severne države rada spravila v mrežo evropskih vojaških zvez.

Za častnega doktorja varšavske univerze so promovirali včeraj romunskega prosvetnega ministra Angelesca, ki je imel pri tem lep govor o kulturnem poslanstvu Poljske.

Glede španske ponudbe za prodajo Maroka ni francoska vlada povedala še ničesar uradnega in se zdi, da še zmeraj preprečuje Anglijo, na pristano na špansko ponudbo.

Nacionalistični Burgos bo obiskal argentinski senator Sanchez Sorondo. Ob odhodu iz Buenos Airesa su mu prirediti slovesno kosilo, ki so se ga udeležili tudi zastopniki argentinske vlade in je verjetno, da bo to potovanje precejšnjega političnega pomena za španske nacionaliste.

Zakon o nadzorstvu španskih meja je sprejela po drugem branju angleška poslanska zbornica.

Ojačanje Danske obrambe zahtevajo v posebni spomenici zastopniki danskega gospodarskega kulturnega in znanstvenega življenja.

Letalsko zvezo med Japonsko in Francijo bodo uvedli v kratkem. Zveza bo obratovala stalno.

Sv. oče je daroval sv. mašo prvič, kar je okrevanje, včeraj. Maševal je v svoji zasebni kapeli.

1000 delavcev je bilo aretiranih zaradi stavke v Chryslerjevih tovarnah v Detroitu, kjer so zasedli tovarniške prostore in jih niso hoteli zapustiti. V teh tovarnah stavka čez 30.000 delavcev.

Belgijski kralj pride v London na svoj vsakoletni obisk in sicer v ponedeljek. Letos bo njegov obisk tudi političnega značaja in bo imel v Londonu kralj važna pogajanja glede belgijske varnosti.

Veliko korupcijsko afero so odkrili na mestnem magistratu v San Franciscu. Zaradi nje je več visokih uradnikov že odstopilo.

Do gologa so se slekle delavke v neki newyorški tovarni, kjer stavkajo, ko je policija hotela tovarno izprazniti. Policisti so morali pobesnele ženske prisiliti najprej, da so se oblekle, nato so jih prepeljali v zapore.

Zakon o ameriški nevturalnosti je sprejela zbornica včeraj z ogromno večino 374 proti 12 glasovom. Po tem zakonu lahko predsednik vlade po lastni uvidenosti prepove izvoz vojnega materiala vojskujoče se države.

Angleško obrambno posojilo v znesku 400 milijonov funtov bo v kratkem razpisano in je kralj že odobril zakon o tem posojilu.

Nabiralce rdečih prostovoljcev za Španijo je aretirala češkoslovaška policija v Brnu. Nabiralci pripadajo bivšim voditeljem avstrijske socialne demokracije.

Nove ogromne zaloge petroleja so našli angleški inženjerji na otoku Trinidadu, ki leži pred obalo angleške Guajane na severni obali Južne Amerike. Otok ima tudi krasno naravno utrjeno pristanišče, ki ga bodo Angleži izrabili za varstvo svojih pomorskih poti.

Nagrada za veleizdajalce imenuje nemški tisk Nobelovo mirovno nagrado, katero je dobil, kakor vemo, nemški komunistični publicist Osietzky, poleg njega pa še neko manjšo nagrado nemški emigrant Quidde za neko razpravo o mirovnem gibanju v Nemčiji med svetovno vojno.

Zaupnico je dobila belgijska vlada v poslanski zbornici ob zadnji debati glede zaslužkov vladnega predsednika Van Zeelanda.

Častno predsedstvo za nemško razstavo »Dajte mi štiri leta časa«, je imenoval propagandni minister dr. Goebbels. Razstava ne pokaže politične, gospodarske in kulturne uspehe Hitlerjeve vlade.

Za častnega doktorja medicine so imenovali v Varšavi maršala Rydza Smiglyja. Svečana promocija bo 19. aprila.

Preiskovalno komisijo zahteva neguš v svoji spomenici, ki jo je poslal ZN zaradi usmrtilcev ob atentatu na podkralja Grazianija v Addis Abebi.

Pogreb angleškega državnika Chamberlaina je bil včeraj. Cerkevne obrede so opravili v anglikanski cerkvi sv. Margarete. Prisostvovala jim je vlada ter ogromna množica ljudi.

Vremensko poročilo

dne 20. marca ob 7 zjutraj:

Planica-Tamar, 4, dežuje, 110 cm južnega snega. Vršič-Krnica, —2, oblačno, jugozapadnik, 260 centimetrov snega. Triglavsko jezero, —1, delno oblačno, 300 cm snega zgoraj prišč. Komna, —2, jasno, 300 cm suhega snega. Kočevje, 0, oblačno, 90 cm južnega snega. Krvavec, —1, zapadnik, 15 cm južnega snega na 150 cm podlage. Velika planina, 0, 10 cm južnega snega na 120 centimetrov podlage.

Dr. Kramer dokazuje v senatu: Trikrat ena je - ena

Belgrad, 20. marca. m. Danes dopoldne se bo v senatu nadaljevala in zaključila načelna proračunska debata. Govorila bosta samo dva govornika in sicer od strani JNS znani govornik Banjanin, nakar bo povzel besedo poročevalec večine finančnega odbora senator Fran Smodej, ki bo v obširnem govoru odgovoril na kritike vseh govornikov pri načelni proračunski razpravi. Ker sta obe skupini poslali za današnji konec razprave svoja najboljša govornika, vlada za današnje zasedanje veliko zanimanje. Po govoru g. Smodeja bo glasovanje o proračunu.

Na včerajšnji seji je govorilo v načelni debati več govornikov, med drugimi tudi šef slovenske JNS dr. Albert Kramer. V uvodu se je bavil z vprašanjem, ali smo Slovenci, Hrvati in Srbi trije narodi ter je dokazoval, da smo eden edini, samcati in nerazdružljivi narod. Bavil se je tudi z zadnjo izjavo dr. Košutića ter je grajal, da se narodno predstavništvo preveč sestaja. Napadel je seveda tudi vlado radi tega, ker še ni izdelala volilnega zakona ter je v tem pogledu hotel citirati oni del ekspozicije notranjega ministra dr. Korošca v narodni skupščini, ki govori o volilnem zakonu. Tu je dr. Kramer dejal, da bi bilo v slučaju, če se volilni zakon izda, sedanji volilni zakon remek-delo demokracije. Tu je dr. Kramer dejal dr. Korošec: »Vi falzificirate moj govor!« Dr. Kramer je odvrnil: »Citiram »Slovenec«. Dr. Korošec: »Vi falzificirate!« Dr. Kramer: »Prosim korigirajte me!« Tu vpadel v besedo dr. Kramerju poročevalec finančnega odbora senator Smodej: »To so možnosti, da bi lahko tako bilo, ne pa, da bo tako.« Dr. Kramer: »Prosim, jaz sem dejal, da je gospod minister napovedal možnosti uvedbe angleškega sistema okrajnih volitev z relativno večino in z javnim glasovanjem.« Dr. Korošec: »To je samo ena možnost od štirih.«

Kaj zanima dr. Kramerja volilni zakon

Dr. Kramer se je še nadalje bavil z vprašanjem naloge volilnega zakona. V njegov govor se je vpletel tudi glasnogovornik JNS Jovo Banjanin z vzklikom: »Volilni zakon je malo dete v povoju.« Angelinovič pa je še pristavil: »ki še raste.« Tu se obrne notranji minister dr. Korošec proti Banjaninu in mu reče: »Kaj le vas zanima

Ljubljani se obeta najmodernejši hotel v državi

Slovenska prestolnica pred važnimi gradbenimi odločitvami

Ljubljana, 20. marca.

Ze dolgo časa se po Ljubljani govori, da namerava lastnik hotela »Slon«, g. Koritnik, svoje sedanje poslojstvo podrediti ter postaviti na istem mestu nov, impozanten hotel, ki naj bi bil najmodernejši v vsej državi. Takoj budi povedano, da kljub poizvedbam na pristojnih mestih in pri edino merodajnih osebah o tej zadevi nismo mogli dobiti pravih nobenih podatkov. Ko smo se obrnili na gospoda Koritnika, je izjavil, da stvar še ni dozorela, da je še v »zraku« in da zato on še ne more ničesar povedati. Zdi se nam pa, da je gradnja najmodernejšega hotela sredi Ljubljane zadeva, ki našo javnost vsekakor zanima, posebno še, ker so v zvezi z graditvijo novega hotelskega poslojstva še drugi gradbeni problemi. Javnost ima pravico vedeti za te probleme tudi zaradi tega, ker bodo o njih padle odločitve verjetno prav v bližnjih dneh.

Načrt za načrtom v - koš

Kdaj se je g. Koritnik odločil za zidanje novega hotela, nam ni znano. Vemo pa, da je že dolgo od tega, ko je naročil za novi hotel načrte. Ko je lastnik »Slona« g. Koritnik dobil prvi načrt, se je ta načrt že v kratkem znašel v — košu. Naročen je bil drugi načrt, ki pa ga je doletela ista usoda. Vsega skupaj je dobil — če so naše informacije pravilne — g. Koritnik pet načrtov. Sele pri petem načrtu, ki je delo arhitekta g. inž. Rormana, se je g. Koritnik ustavil in — kakor kaže — bo po tem načrtu zidan nov hotel. Ni pa izključeno, da se tudi pri tem načrtu še kaj izpremeni, saj po izjavi g. Koritnika tudi občina načrta še ni odobrila.

Švicarske pridobitve

Po načrtu, ki bo najbrž obveljal, so upoštevane vse najmoderneje izkušnje v gradnji sodobnih hotelov, kakor jih gradijo v svetovnih tujkoprometnih centrih. Znano je, da je hotelska gradnja na višku predvsem v Švici. S pridobitvami in izkušnjami švicarske hotelske industrije je izpopolnjen tudi načrt za novo hotelsko palačo pri »Slonu«. Gre tu predvsem za notranjo razdelitev prostorov, za ureditev sob in za komfor, ki ga bo deležen, kdor bo stanoval v hotelu. So tu predvsem stvari, ki jih nima še noben hotel v naši državi. Udobje, ki ga bo hotel po tem načrtu nudil potujočemu svetu, ne bo prav nič zaostajalo za hoteli v najbolj obiskanih evropskih tujkoprometnih centrih; zadovoljilo bo tudi najbolj razvajene svetovnjake.

Vogal pred pošto izgine?

V kolikor smo mogli vedeti, je občina stavila kot pogoj za odobritev načrta, da izgine sedanji vogal med Prešernovo in Tyrševovo ulico. Novo poslojstvo naj bi bilo tu na tem vogalu zaokroženo in pomaknjeno proti notranjosti sedanjega poslojstva. Da pa se s tem ne izgubi preveč na prostoru, je projektant rešil ta problem baje na ta način, da izgubi ta prostor samo pritličje novega poslojstva. Na mestu, kamor sega sedanji vogal, bo stal pri novem poslojstvu steber, ki bo nosil nad seboj podaljšek gornje stavbe. V ostalem pa so baje tekla in še menda tečejo med mestno občino in lastnikom »Slona« še pogajanja za odkup sveta na tem vogalu. Na vsak način bo torej nova stavba na tem mestu zaokrožena. Tu naj bi bil tudi vhod v gostinske prostore, predvsem v kavarno.

Kavarna v prvem nadstropju

Kavarna novega poslojstva je zamišljena v prvem nadstropju. Do nje naj bi vodile stopnice izpod stebra. Stopnice so zamišljene baje kot posebnost, ker bo ta del zidu proti ulici iz — stekla. Kavarna v prvem nadstropju bo baje izredno prostorna in seveda najmoderneje urejena. Razven te kavarne bo imela nova stavba še posebno poletno kavarno na vrhu poslojstva, ki bo dosegala približno višino nasproti stoječe palače Ljubljanske kreditne banke. Poletna kavarna na vrhu je menda zamišljena nekako tako, kakor jo ima hotel »Orel« v Mariboru (veranda in odprt prostor). Na vrhu poslojstva bo stal tudi velik kamenit slon kot simbol nosilca hotelskega imena.

V pritličju - lokali

Novo hotelsko poslojstvo bo imelo posebnost, ki je doslej pri naših hotelskih stavbah nismo vajeni: v pritličju bodo trgovski lokali. To nam obenem dokazuje dobro ekonomsko spretnost projektanta, oziroma lastnika, ki hoče izrabiti poslojstvo do skrajne rentabilnosti. Kakor sedanji, bo tudi bodoči hotel imel pomembnost v tem, da leži v središču mesta, kar daje stavbi toliko večjo vrednost, kolikor več bo v njej trgovskih lokalov. Po naših informacijah bodo trgovski lokali zavzemali prav vse pritličje.

Ze sedaj borba za lokale

Dasi je vse skupaj, kakor je g. Koritnik dejal, »še v zraku«, je zanimivo, da vlada že sedaj v trgovskih krogih izredno zanimanje za te bodoče lokale. Tu sta možni namreč dve rešitvi: ali bo lastnik »Slona« oddal skupno vse lokale v zakup eni edini večji trdnici, ali pa jih bo oddal posamič manjšim trgovskim podjetjem. Znano nam je več primerov, da delajo trgovci, ki reflektirajo na te lokale, intenzivno na to, da ne dobi vseh lokalov ena trdnica. Tako nastaja torej že sedaj nekaka prikrita in tiha borba za te lokale, ki so še vprašanje novega poslojstva.

„Slon“ soodloča o usodi palače v Wolfovi ulici

Kakor je znano, je nameraval letos spomladi podrediti svojo tiskarno v Wolfovi ulici g. Mayer ter postaviti na tem mestu veliko palačo, v katero bi preselil svojo manufakturno trgovino. Zidanje te nove palače pa je — vsaj po naših informacijah — namah postalo v precejšnji meri odvisno od zidanja novega »Slona«, oziroma od sporazuma, ki naj bi se dosegel med g. Mayerjem in g. Koritnikom. Mestna občina namreč zahteva, da je g. Mayer pri graditvi nove palače v Wolfovi ulici postavi tako pročelje, kakor ga predpisuje občina, ki hoče, da bo pročelje te nove palače v estetskem oziru v skladu z okolico, zlasti s trimostjem. Tako pročelje pa g. Mayerju baje ne konvenira in zato išče izhod, da bi se izognil zidanju novega poslojstva. Pri tem je stopil v stik z g. Koritnikom, s katerim se pogaja za prostore v novi palači hotela »Slon«. Če med g. Mayerjem in občino ne bo prišlo glede pročelja nove stavbe (v Wolfovi ulici) do sporazuma in če nasprotno pride do sporazuma glede lokalov v novem »Slonu«, bo Ljubljana toliko na slabšem, da najbrž še dolgo, dolgo ne bo imela reprezentativne palače tudi v Wolfovi ulici. Vsaka nova gradnja pomeni za Ljubljano pridobitev in pridobitev bi pomenila vsekakor tudi gradnja palače v Wolfovi ulici. Merodajni krogi bi morali

zato storiti vse, kar je mogoče in dopustno, da se ta palača zgradi.

Nov trgovski center

Zanimanje trgovcev za lokale pri novem »Slonu« nam daje zopet potrdilo, kako se stari mestni trgovski center, ki je bil v prejšnjih letih predvsem na Mestnem trgu, preseljuje v sedanje središče mesta, posebno v Tyrševovo (Dunajsko) in Miklošičevo cesto. Zadnje čase opažamo sploh nekaj beg trgovcev iz okolice Mestnega trga na Dunajsko in Miklošičevo cesto. Tako so večje trgovine ustanovile v teh ulicah filijale, ki pa obetajo postati bodoči sedeži trdnih samih. Ko se začne izvajati regulacijski načrt tudi v Selenburgovi ulici, bo ta del mesta (Dunajska, Miklošičeva, Prešernova in Selenburgova) postal tipično trgovsko središče nove Ljubljane.

Kdaj začno delati?

Glede časa, kdaj bodo pri »Slonu« začeli zidati, ne moremo zapisati nič gotovega. Lansko leto

se je govorilo, da bodo začeli zidati marca; ta termin je bil potem preložen na čas po veliki noči, a kakor kaže, pred majem sedanji »Slon« še ne bo padel v razvaline. Najbolj verjetno je, da bodo začeli podirati sedanje poslojstvo meseca maja.

Po naših informacijah novega poslojstva ne bodo zidali v etapah in bodo tudi sedanje poslojstvo podirli naenkrat. To se pravi ves tisti del, ki bo postavljen na novo. Od sedanjega poslojstva pa bo ostal od znotraj nespremenjen oni del, ki je nad kopaljščem v Franciškanski ulici. Tu je menda okrog 40 sob, ki bodo odprte tudi v času, ko bodo zidali novo stavbo. Začasni vhod v te prostore bo za časa zidanja tam, kjer je sedaj vhod v kopaljšče (Franciškanska ulica).

Zidanje novega hotela in palače v Wolfovi ulici ni velikega pomena samo za tujkoprometno stran našega mesta, marveč je to zidanje pozdraviti tudi v interesu delavstva, ki bo v obilnem številu dobilo zaposlitev. Ti dve zidavi sta obenem največji graditvi, ki sta za tekoče leto predvideni v graditvi naše privatne iniciative.

MARIJA BAŠKIRČEVA (IZ DNEVNIKA LJUBLJENE)

Veliki film slavne umetnice po resničnem doživljanju slavnega romanopisca Guy de Maupassant-a Film v nemškem jeziku!

Od nedelje 21. t. m. v kinu SLOGA

Ljubljana preko praznika

Ljubljana, 20. marca.

Po dolgem času smo imeli včeraj praznik, ki je z vremenom vsaj kolikor toliko vzdržal. Ni bilo sicer idealno vreme, vendar je bilo vsaj toliko, da je izzbilo iz mesta na stotine izletnikov in sprehajalcev. Gorenjski vlaki so bili zjutraj skoraj nabito polni in zvečer, ko so se vlaki vračali, so se v mesto valile cele armade smučarjev in planincev. Kdor pa ni napravil daljšega izleta, ni zamudil prilike, da bi ne obiskal Tivoli in bližnja sprehajališča, ki so vsa oživila. Sploh je bilo v mestu ves dan zelo živo.

Pontifikalna maša nadškofa Dr. Ujčiča

Ob pol desetih dopoldne se je zbralo veliko številno vernikov, med njimi zlasti mnogo odličnih predstavnikov ljubljanskega javnega življenja, v stolnici. Tu je daroval svojo prvo pontifikalno mašo novi belgrijski nadškof dr. J. Ujčič, Slovenski službi so prisostvovali tudi predstavniki naših oblasti z divizionarjem gen. Tonicem ter županom dr. Adleščem na čelu. V prostoru pod kupolo so se zbrali ostali odličniki, med katerimi so bili zlasti številno zastopani nadškofovi tovariši in prijatelji z univerze. Ostali del cerkve so skoraj do zadnjega kotička napolnili ljubljanci, ki jim je prisostvovalje pri prvi nadškofovi pontifikalni maši pomenilo obenem tudi slovo od prevz. nadškofa. Nadškofu so pri daritvi asistrali stolni prošt Nadrah, ter kanoniki Vole, Klinar, Zupan in Žerjav. Slovesnosti je povzdigovalo ubrano petje, ki ga je pomnožili cerkveni pevski zbor izvajal pod taktirko kanonika Kimovec ob spremljavi mojstra na orglah monsign. Premrla ter z vojaškimi godbeniki pomnoženega orkestra.

Fantovske akademije

Na zelo slovesen način so včeraj praznovali svoj praznik slovenski fantje. Širok slovenske zemlje so skoraj v vsakem večjem kraju priredili akademije, s katerimi so dali obeležje svojemu prazniku.

Posebno svečana je bila akademija Ljubljanskega okrožja zveze fantovskih odsekov, ki se je začela ob pol enajstih v novi franciškanski dvorani. Med odličniki, ki so prireditev obiskali, smo videli knezoškofa dr. Gregorja Rožmarna, bana dr. Natlačena, podbana g. dr. Stanka Majcena z gosposoprogo, načelnika prosv. oddelka kr. banske uprave g. Sušnika in druge. Program je bil zelo pester in zanimiv. Slavnostni govor je imel g. dr. Blatnik, ki je v lepih besedah obrazložil pomen praznika in pomen stremljenja in gibanja med slovenskimi fanti. Celotna prireditev je uspela in gre prirediteljem vse priznanje.

Zvečer ob osmih je bilo več prireditev. V Šiški je bila proslava v samostanski dvorani, ki so jo obiskovali napolnili do zadnjega kotička. Občinstvo in fante je pozdravil predsednik Pirih, nakar so fantje in dekleta izvajali program, ki je bil v

Neozdravljive hoče zdraviti

Št. Jernej, 19. marca.

Pred nekaj dnevi se je pojavila v našem kraju starejša ženska, ki je poizvedovala po bolnikih, predvsem jetičnih in vodeničnih. Trdi, da ozdravi v nekaj tednih vsakega bolnika, nad katerim so zdravniki že obupali. Zahteva samo rentgenski zdravniški pregled, nakar sestavi iz samih domačih rož zdravilo, ki je vedno uspešno. Da je rešila na ta način že precej, zlasti mladih ljudi, neizogibne smrti. Zdravi čisto brezplačno.

Ko smo jo opozorili, da je njeno početje nedopustno in morda celo kaznjivo, ako zvedo za to zdravniki, je postala zelo zgovorna in pričela pripovedovati, da pripravila sedaj cele zaloge domačih zdravil in da hoče potem v časopisih razglasiti o svojem načinu zdravljenja. V tem poročilu da bo najprej postavila vse gospode zdravnike v veliko čast, s čemer hoče pokazati, da noče v ničemer zdravnikom nasprotovati. Sicer pa da itak ne more priti z zdravniki v navzkrižje, ker zdravi samo take, nad katerimi so zdravniki že obupali in jih proglasili za neozdravljive. V časopise pa hoče kar sama pisati. Muhaste urednike hoče ugnati na ta način, da bo dala članek v podpis na sodniji v Kostanjevici. Vsa večer moli goreče za vse bolnike, potem pa za jetnike, zlasti one, ki so zaprti po krivici. Nazadnje je pa še dejala, da bi »skopneli«, ako bi vedeli, s kom prav za prav govorimo. Sv. Anton Padovanski da ji je natančno napovedal čas svetovne vojne, da pa ima tudi razodetje, o katerem ne sme ničesar povedati. »Zdravniki« ima normalen videz kmetice, kar tudi trdi da je. Svoj dom in moža ima nekje pri Sv. Križu pri Kostanjevici. Ne kaže nikakih znakov duševne abnormalnosti ali zaostalosti, le okrog usten ji je opaziti nekakšen poseben in neprestan drget.

vsakem oziru posrečen. Posebno pozornost so vzbudili gimnastični nastopi in simbolične vaje, ki so jih spremljali cerkveni pevci iz Šiške. Fantovski odsek v Šiški se je v zadnjem času močno razvil, kar je za Šiško vsekakor častno. Preteklo nedeljo je fantovski odsek izdal celo lastno glasilo »Naša mladost«, v katerem so fantje izpovedali svoj program, ki obsega borbo za katoliška načela in slovenstvo.

Istočasno je bila akademija tudi na Viču. Prosvetna dvorana je bila tudi tukaj napolnjena do zadnjega kotička. Prireditev so otvorile fanfare; nakar so prav ljubko izrekle svoj pozdrav mlade deklice. Po uvodnem govoru, ki je nato sledil, so se izvrstile ostale točke, ki so jih izvajali člani in članice prosvetnega društva prav posrečeno. Tudi tukaj so vzbudile posebno pozornost lepe simbolične vaje in naši mali harmonikarji.

Veliko filmsko delo po istoimenem romanu slavnega pisatelja Stefana Zweiga!

V vrtincu enega večera

v režiji največjega mojstra V. Tourjanskoga. Film velike ljubezni in elementarnih strasti! Premijera v nedeljo v kinu UNION-U ob 19 uri.

ker se film „LURD V ŽARU SVOJIH ČUDEŽEV“ na splošno željo predvaja še ob 15 in 17 uri

Proti konkurenci mariborske kaznilnice

Tovarniški način zaposlitve kaznjencev naj se odpravi

Maribor, 19. marca.

V dvorani na Aleksandrovi 6 se je vršil snovi protestni zbor mariborskih obrtnikov, ki so z veliko odločnostjo nastopili proti konkurenci, s katero ogroža njihov obstoj delavnica za moške kaznilnice v Mariboru ter zahtevali, da se v poštev prihajajoči zakonski predpisi o zaposlitvi kaznjencev izpremenijo v tej smeri, da ne bodo nasprotovali doletom obrtnega zakona. Zborovanje je vodil predsednik Slovenskega obrtnega društva Ivan Sojč, ki je ugodoma pozdravil mariborskega podžupana Zebota, zastopnika oblasti policijskega podžupana Kosa, občinska svetnika Slugo in Jemca, tajnika Zveze obrtniških združenj Igljič iz Ljubljane, obrtno-zadružnega inspektorja Založnika in vse zborovalce. Sledili so nato referati zastopnikov posameznih strok. Govorili so predstavniki knjigoveške stroke Vahtar, zastopnik krojačev Reicher, za čevljarje Robinšak, za mizarje Forstnerič, za ključavničarje Kumer, dalje še Kac, tajnik Zveze Igljič in mariborski podžupan Zebot. Solidarno izjavo sta poslali obrtnikom Združenji trgovcev in gostilničarjev. Govorniki so navajali drastične primere iz kaznilniških delavnic. Ze napis na delavniških pisarnah

„tovarniška pisarna“

pove vsakemu obiskovalcu, da se vršijo obrtna dela v kaznilnici povsem na tovarniški podlagi. Zastopnik krojačev Reicher je opozarjal, da se vršijo v kaznilniški krojačnici dvakrat na teden poskusi novih oblek, vsakokrat pride k tem poskusom nad 25 ljudi iz mesta in okolice. Kaznilniška krojačnica izgotovi po 100 oblek na teden — več, kakor največje mariborske krojaške delavnice skupaj. Med osebami, ki si dajo v kaznilnici šivati obleko, so zastopani vsi sloji, tudi najpremožnejši. Celo neki industrijci si je dal šivati smučarsko obleko v kaznilnici. Zastopnik čevljarjev Robinšak je navajal, da je v kaznilniški čevljarški delavnici zaposlenih stalno 30—40 kaznjencev, ki predelajo za privatno naročilo več usnja, kakor vsi ostali mariborski čevljarji. Delavnica dela umazano konkurenco čevljariskim mojstrom ter jim odjeda zaslužek.

Mizarske delavnice delajo za najširši okoliš

je navajal zastopnik mizarjev Forstnerič. V njih je zaposlenih 80 kaznjencev pri najmodernejših strojih, kot jih nima noben mariborski mizar. To je

Odpovedana tekma za prvenstvo mariborske smuč. podzveze

Jutri v nedeljo bi se morala vršiti na Pohorju pri Senorjevem domu tekma za prvenstvo Mariborske smučarske podzveze v teku na 18 km. Zaradi premaloštevilnih prijav pa je vodstvo podzveze tekmo odpovedalo ter se ne bo vršila. Snežne razmere so pri Senorjevem domu sicer še razmeroma ugodne, vendar je smučarjem sedaj na pomlad očitvidno počlo veselje do tekmovaljanja.

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

Port Artur (Matica). Premnogokrat in prerada posega nemška filmska industrija po snovi iz Rusije v katerikoli obliki in obleki. Zdi se, da je to za Nemce nekaka eksotika polpreteklih dni, čeprav ji ne dorastejo ne igralsko niti režijsko. Šablonsko razgovorje brez doživljanja razblini v nič še tisto, kar snov sama po sebi vsiljuje. Tak je tudi Port Artur. Špijonska zadeva brez velikih konfliktov, plitva in neresnična. Režiserju se tudi ni posrečilo zgostiti dejanja ali pa vsaj urediti tehnične strani bojnih prizorov, ki jih je sicer obilica, tako da bi gledalec pripravil skromen užitek. O grandioznosti ni govora. Film je povprečno blago.

Atrakcija na Kongresnem trgu

Ljubljana, 20. marca.

Ljubljanci so v četrtek z zanimanjem opazovali, kako so postavljali na Kongresnem trgu pred univerzo neke drogeve. Včeraj pa so videli ves smisel teh drogov; na vrh se je po vrveh potegnil mlad mož, ki je izvajal tam vsemogoče atrakcije. Bilo je to pravo preizkuševališče ljubljanskih živcev. Mož se je gugal približno v višini kamor sega streha ljubljanske univerze. Ne da bi imel pod seboj kakke varnostne mreže, je izvajal na vrhu gugajosega se droga, najbolj vratolomne stvari.

Bil je to Robert Kellner, znani akrobat. V oknu »Zvezde« je objavil, da da 50.000 din tistemu, ki ga lahko posnema in poseka. Doslej se še nikdo ni javil.

Vprašanje zase je, ali se Kellnerju izvajanja atrakcije v Ljubljani izplača. Plačati mora namreč godbo, polico, prostor, med gledalci pa je največ takih, ki se dosledno izogibajo nabiraleca za prispevke...

Policijska racija

Ljubljana, 20. marca.

Včeraj zjutraj je nehal švigati po Ljubljani »Zeleni Henrik«; policija je končala s svojo racijo. Kakor vedno, se je tudi tokrat zbrala na policiji prav pisana družba vseh mogočih tipov, moških in ženskih, mladih in starih. Od vsega preresetane je ostalo na policiji precej žensk, ki se bavijo s prostitucijo. Deloma so jih oddali v bolnišnico deloma pa se bodo morale zagovarjati pred sodiščem. Razven tega so prišli policijski organi tudi več prekupevalcev in prodajalcev, ki na nedovoljen način prodajajo in vsiljujejo ljudem svoje blago.

SREDNJSOLCI!

Pomoč v vseh predmetih se vam nudi v prireditvenem učnem tečaju na Zrinjskega c. 8.

Organizacija zaposlitve kaznjencev

v mariborski kaznilnici je docela zgrešena in v največjo škodo splošnemu gospodarstvu mesta in okolice, to je bil splošni vtis tega zanimivega zborovanja. Kam pa bo prišla mariborska obrt, če ji bo kaznilnica prevzemala najbolj situirane sloje. Če se že kaznjenci morajo zaposlojevati v rokodelskem poklicu, naj se to vrši v omejenem obsegu in samo za potrebe kaznilnice same in recimo še pazniškega in uradniškega osebja, ki je zaposleno v kaznilnici. Nikakor pa ne gre, da si dajo skoraj vsi mariborski odvetniki delati pohištvo za svoje pisarne in stanovanja v kaznilnici, da si dajo slikati svoje pisarne od kaznilniških slikarjev, da ostali dobro situirani uradniški sloji in zasebniki naročujejo v kaznilnici obleke, čevlje, pohištvo, prav tako je zgrešeno, da kaznjenci odjedajo brezposelnim kruh pri vinogradih in poljskih delih pri zasebnikih. Prav tako je umevno, da obrtniki z vso odločnostjo nasprotujejo temu, da bi kaznilnica vzgajala iz morilcev, tatov in ubijalcev nov obrtniški naraščaj, ki bo po odsluženju kazni enakopraven in enakovreden vsakemu obrtniku, ki si je z dolgoletno učno dobo in težko muko pridobil svoj položaj. Upravičene zahteve mariborskih obrtnikov se morajo uvaževati!

Celjske novice

Celje, 19. marca.

Popravila in preureditve mrtvašnic. Na zadnji seji mestnega sveta se je sklenilo, da se bodo popravila mrtvašnic na mestnem, bolniškem in okoliškem pokopališču. Za popravilo mrtvašnice na mestnem pokopališču je odobren znesek 6476 din, za bolniško 2071 din, za okoliško pa 10.930 din.

Tihotapci saharina prijeti. V preteklem tednu je naredila moziško orožništvo hišno preiskavo pri kmetu M. P. na Dobrovljah pri Braslovcah, kjer so našli pod tlom veliko množino saharina. Tihotapstvo s saharinom je v Savinjski dolini močno razširjeno, kakor je slišati, je sedaj orožništvo izsledilo precej veliko postojanko tihotapstva.

Odlomek iz življenja angleške aristokratske družbe:

Churchilovi so nagnjeni k pustolovščinam

Vsak dan skoraj prinese s seboj kak dogodek, ki se z njim ljudje radi bolj na drobno obavijo, vsaj tisti, ki kar ne morejo pretrpeti brez večjih ali manjših senzacij. Tako je bilo tudi na Angleškem v tem oziru zadnje čase bogato preskrbljeno vsaj med »boljšimi« ljudmi. Na vrsti je ljubavni roman, s katerim je nekako v »sorodu« znana osebnost angleškega političnega življenja, oseba povsod znanega uglednega državnika Churchila. V »sorodu« v toliko, kolikor se on v tej zvezi tudi omenja kot oseba, brez katere morda ta dogodek sploh ne bi bil kakšna posebna senzacija. Gre tu za ljubavni roman Esmonda Romillyja, Churchillovega nečaka, in hčerke bogatega angleškega lorda Redesdala, po imenu Jessie Freedman-Mitfordove. O tej pustolovščini, ki je za bogate Angleže tako značilna, kar ne morejo nehati pisati angleški časopisi. Vedno znova prihajajo na dan zanimive podrobnosti te pustolovščine dveh mladih zaljubljenih članov angleške visoke družbe.

18 letni Anglež na španski fronti

Esmond Romilly je odpotoval že takrat, ko se je začela španska vojna, v Španijo z namenom, da vstopi v vrste republikanskih čet. Je prav za prav še skoraj otrok, če pomislimo, da je star komaj 18 let. Ta njegov korak pripisujejo zato tudi bolj na račun njegove maldeniške vihravosti, oziroma želji po pustolovščinah. Če ne bi šlo tu za člana Churchillove rodbine, bi bila angleška javnost, posebno pa aristokratski krogi, vse bolj presenečena. Tako pa je že na splošno znano, da so Churchillovi mlajši zelo nagnjeni k pustolovskemu življenju. Zato senzacija kar nič ni prišla tako nepričakovano.

Vse večje iznenadenje pa je v angleški javnosti prinesel beg mlade Jessie Freedman-Mitfordove, posebno pa še, ko se je zvedelo, da je tudi ona odšla v Španijo, seveda ne z namenom, da vstopi v špansko vojsko, pač pa, da se tam sestane s Churchillovim nečakom Esmondom. Stara je leto več kot on in je tudi ona poznana po svoji odlični nemirni naravi, na drugi strani pa tudi po svoji odločnosti. Pri vsakem koraku, za katerega se odloči, vztraja do konca in se ne pusti prav v ničemer pregovarjati. Kdor je vztrajen, se mu njegova namera tudi ponavadi posreči. Tako se je tudi njej. V Bilbao se je že čez nekoliko časa srečala z Esmondom. To dejstvo je posebno vzbudilo pozornost lorda Redesdala, ki je tudi storil že vse, kar je mogel, da bi preprečil, da bi se njegova hčerka poročila z Esmondom. Starši tega s pustolovščinami prevzetega dekleta so kar obsipavali hčerko s pismi, v katerih so jo skušali prepričati,

kako nesmiselna in nespametna je njena namera, da bi se poročila s tem vihravim lordskim sinom. Ona pa se za ta pisma skoro da ni niti zmenila, vsaj ni jim pripisovala kakšne posebne važnosti. Niso se pa trudili samo starši tega dekleta, da bi ji preprečili poroko z Esmondom, pač pa je šlo to prigovarjanje tudi po diplomatski poti. V to službo je stopil tudi nek ugledni angleški časopis.

Zadnje dni pa pišejo angleški listi, da je ta boj uspel vsaj v toliko, da se je mlada dvojica dala vsaj v toliko pogovoriti, da se bo v kratkem vrnila na Angleško. Toda, svoje namere, da bi stopila v zakon, nista nikakor opustila niti za korak. Prav posebno se je pri tem pokazala odločna mlada Jessica, ki je izjavila, da ne namerava pod nikakim pogojem ostati brez svojega zaročenca in da bo šla za njim, pa naj se zgodi karkoli.

V spremstvu Esmonda je mlada Angležinja te dni prispela v Francijo z nekim angleškim motornim čolnom. Nastanila sta se za nekaj časa v Bayonnu, nato pa sta nadaljevala pot preko Pariza na Angleško.

Vojne ladje v zasebne namene

Zanimivo je pri tem tudi to, da je ta ljubavni roman mlade angleške aristokratske dvojice pred nekoliko dnevi odjeknil tudi v angleški poslanski zbornici. Neki laburistični zastopnik je stavil vladi vprašanje, kako se je moglo dovoliti, da se britanska vojna mornarica uporablja v zasebne namene, t. j., kako je angleški konzul v Bilbao (sedaj ta konzul živi na Francoskem smel oditi z vojno torpedovko v Bilbao samo zato, da bi pregovoril hčerko lorda Redesdala, da se vrne v domovino. Zastopnik vlade je odgovoril na to vprašanje, da je vojna ladja, na kateri je potoval britanski konzul v Bilbao, v redni službi med francoskim pristaniščem Saint Jean de Luz in Bilbaom. Vselej pa, kadar je to potrebno, vzame s seboj tudi britanska konzulka. Tako da je bilo tudi v gornjem primeru in se zato ne more trditi, da bi britanska torpedovka pri tem opravljala zasebni posel.

Pustolovščina mlade angleške dvojice, kolikor gre za njen beg v Španijo, je sedaj končana, ko sta se oba vrnila domov na Angleško. Ni pa še s tem rečeno, da je končan tudi njen ljubavni roman. V angleški aristokratski družbi bodo najbrž še precej časa govorili o tem, kakor se dogaja vselej, kadar ta družba najde kakšno hvaležno stvar, ki ji gre tako zelo od srca.

»Tu je vaša kava.« je pripomnil natakar, »špalska kava iz Brazilije.«

»A, tam ste bili? Zato tako dolgo čakam.«

Barikade, kakršne postavljajo rdeči v Madridu

S solznimi bombami nad strašilo

Londonška policija je te dni izvršila svojevrstno intervencijo. V nekem londonskem predmestju je znani londonski bankir kupil krasno vilo ter se v vilo preselil s svojo družino. Toda, v vili ni imel miru: vsako noč je v vili — strašilo. To pa na prav svojevrsten način. Strašilo, ali »duh« — kakor je to reč imenoval bankir — je vsako noč neusmiljeno gospodaril po vili. Razbijal je porcelan, lomil pohištvo, trgal električno napeljavo in kratkomalo na vse mogoče rogovilil, strašil in delal škodo. Bankir je naredil vse, kar je mogel, da bi skrivnostnega duha odkril in ga vlovil. To pa se mu kljub vsem naporom nikakor ni hotelo posrečiti. Ni mu zato preostajalo drugega, kakor da se s svojo družino izseli iz vile. O tej skrivnostni vili je kmalu šel glas po Londonu in je prišel na uho tudi policiji. Ko je policija bankirja zasilila, se je odločila za energično intervencijo. V vilo so poslali neko noč celo četo stražnikov. Oborožili so jih ne samo z revolverji in pendreki, marveč tudi s plinskimi maskami in bombami za solzenje. Vso noč so stražniki čepeli po različnih kotih vile — a strahu ni bilo od nikoder. Naslednjo noč so prenočili v vili bankirjevi slugi, in tudi tokrat o »duhu« ni bilo ne duha ne sluha. Končno se je bankir zopet ojunčil ter se preselil nazaj v vilo, kjer uživa sedaj vse noči popoln mir. Londonski listi so se o stvari na široko razpisali ter ugotovili, da gre najbrž za drzno in spretno izvedeno vilo.

Umrl na pragu celice za dosmrtno kaznjence

Samuel Uajteker iz Kalifornije je bil obsojen na dosmrtno ječo. Sodba je bila utemeljena z ugotovitvijo, da je obsojenec spravil s sveta svojo ženo in sicer iz koristiljublja. Zeno da je dal najprej visoko zavarovati, potem pa jo je ubil, da bi potegnil zavarovalnino. Ameriški listi poročajo o tem mozu prav svojevrstno zgodbo: pri razpravi je dosledno zanikal svojo krivdo. Prihajal pa je pri tem do takih nasprotij, da mu sodniki prav ničesar niso verjeli. Na podlagi obremenilnih okoliščin, ki jih ni mogel pojasniti in na podlagi ostalih dokaj jasnih dokazov je padla sodba na dosmrtno ječo. Mož pa je med razpravo obolel. Zato so postopano tudi pospešili, in kakor hitro je bila sodba izrečena, so jo prepešili v bolnišnico. Tukaj je mož nekajkrat hotel pobegniti, a mu to ni uspelo, ker so nanj budno pazili. Svojo bolezen je nalašč sam pospeševal, da bi zavlekel svoje bivanje v bolnišnici. Vedel je, da ga čaka izven bolnišnice samo eno: ozka celica, v kateri naj bi prebil ostali del svojega življenja.

Končno je prišel dan, ko se je moral Samuel odpraviti iz bolnišnice. Jetniški pazniki so ga zvezanega odvedli od bolniške postelje v jetniški avtomobil ter ga odpeljali pred kaznilnico. Ko so nato ječarji odprli celico, v kateri naj bi ostal Samuel Uajteker do smrti, se je ta na pragu celice obrnil ter z dramatičnim glasom vzkliknil proti paznikom:

»Naj me Bog ubije prej, predno stopim v celico — če sem res kriv.«

Listi pravijo, da Samuel nikdar ni stopil v celico — kajti v istem trenutku, ko je gornji stavek izgovoril, se je zgrudil mrtev na tla — zadela ga je srčna kap.

preselili sem iz Ukrajine. Prva leta je oče drugim kmetom pasel živino, ko so pa sinovi odrasli, so sami pričeli kmetovati. S polno paro so začeli šele za časa vojne. Nabrali so »plenjenih« — tako so imenovali ujetnike — in jih gonili na delo noč in dan. Pšenico so lahko prodali, nakupili so si raznih strojev in so tako vsako leto bolj bogateli. Bilni niso pravoslavne vere, temveč babisti. Starik mi je pravil, da je postal babist skupaj z ženo že v Ukrajini. Zato so ju tudi začeli sosedje zaničevati. Da se ogneta sosedov in revščine, sta odšla v Sibirijo.

Kakšne namene so imeli ti ljudje z menoj, sem kmalu spoznal. V prvi vrsti so me hoteli pridobiti za svojo vero. O vsaki priliki so me vabili na svoja sobranja (shode), ki so jih imeli na postaji v neki hišici. V zimskem času so se že v soboto pripeljali k Čuhnovim babistom iz bližnje in daljne okolice. Pri njih so prenočili in se v nedeljo dopoldne odpeljali na postajo. Mene so vsakemu gostu predstavili: »To je naš plotnik — Avstrijec, ki zelo dobro dela!«

V najhujšem zimskem času smo začeli graditi konjušnico. Večkrat se je pripetilo, da so mi iznenada pobledeli obraz in prsti. Prvič, ko se nisem vedel, kaj to pomeni, me je začel domači sin takoj drgniti s snegom. »Zakaj delaš to?« »Da ne zmrzneš! V hudem mrazu niti ne čutiš, kdaj ti kaj zmrzne. Zardi se ti, da te je nekaj spekle in če se precej ne zgrgneš s snegom, si izgubljen!«

Na obisku pri prijatelju Baši. — Čehi zasedejo Sibirijo in zbirajo ruske ujetnike slovanske narodnosti. — Češka patrola nas obišče.

Jaz sem se življenja v Sibiriji kmalu privadil. Le kadar sem se spomnil na dom, me je prejele tako domotožje, da mi je hotelo srce počiti. Večkrat sem pisal domov, toda ostal sem vedno brez odgovora. Dela sem imel čez glavo: popravil sem vozove, izdeloval sani in razno gospodarsko orodje. Plače sem imel 30 rubljev na mesec, kar je bilo precej za tiste čase. Od nekega Romuna sem kupil črno suknjo za 25 rubljev in sem si dal napraviti

Truplo in vrtnice — sveže po 53 letih

Že nad dve leti se ruski učenjaki trudijo, da bi razložili nek nenavaden pojav, kakršnega svetovna kronika še ni zabeležila. Gre za vrtnice, ki so bile položene v neko grobnico pred 53 leti, a so ostale sveže vse do časa, ko so grobnico odprli. Ta doba od smrti pokojnika, pri katerem so rože našli, dne, ko so grobnico odprli, znaša 53 let.

Leta 1881. je umrl ustanovitelj moskovskega konservatorija. Njegovo truplo so položili v grobnico v donskem samostanu v Moskvi. Leta 1934 so samostan podrli. Pri tem so odprli tudi grobnico. Na svoje veliko začudenje pa so našli v grobnici truplo, ki ni kazalo nobenega znaka razpadanja. Najprej so mislili, da je bilo truplo balzamirano. Strokovnjaki pa so ugotovili, da truplo ni bilo balzamirano. V potrditev te svoje ugotovitve so odprli še stare kronike, v katerih so našli vse podatke o pokojnikovi bolezni in smrti, kakor tudi o pogrebu. O balzamiranju ni bilo ničesar zapisanega. Kljub temu, da torej truplo ni bilo balzamirano, se je ohranilo nepokvarjeno celih 53 let. To je bilo za učenjake uganka, ki je še niso mogli rešiti. Druga, morda še hujša uganka, so bile vrtnice, ki so jih pogrebi 53 let prej položili na truplo. Vrtnice so bile po 53 letih tako sveže, kakor da bi bile utrpane dan prej. Z obema problemoma so se bavili številni strokovnjaki, vendar se doslej še nobenemu ni posrečilo, da bi pojasnil, kako je to mogoče. Za stvar se je zanimal zlasti moskovski inštitut za kriminalno policijo, ki pa se mu tudi kljub dvehletnemu raziskovanju še ni posrečilo, da bi postavil kakršnokoli tezo glede nepokvarjene ohranitve trupla in vrtnic.

Radio

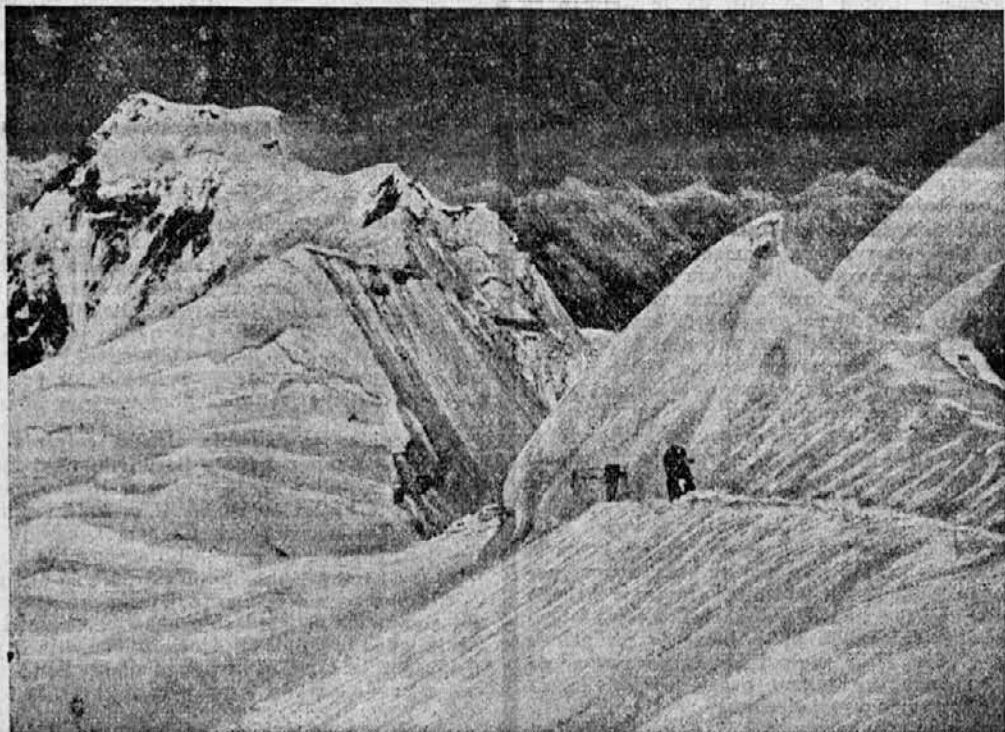
Programi Radio Ljubljana

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev.

Sobota, 20. marca: 12. Plošče zavrtimo, v venček povežimo in ob lahki glasbi vsi se veselimo! — 12.45 Vreme, poročila — 13. Cas, spored, obvestila — 13.15 Plošče zavrtimo, v venček povežimo in ob lahki glasbi vsi se veselimo! — 14. Vreme — 14.30 Delopusti! (Igra Radijski orkester) — 14.40 Pogovori s poslušalci — 19. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30. Nac. ura: Knez Mihajlo Obrenović in Bolgari (Ferdo Šišić, profesor, Zagreb) — 19.50. Pregled sporeda — 20.00. Zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.20. Vomerger Jože: Izlet na kmete — vesela zvočna igra (intermezzo k ciklusu »Veselo in žalostno iz življenja Jaka Smolčaka«). Igrajo člani rad. igralske družine. Vodstvo: Ivan Pengov. — 22. Cas, vreme, poročila, spored — 2.15 Za vesel konec (Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 20. marca: Belgrad: 20. Srbski večer — Zagreb: 20.30 Radijska revija — Dunaj: 20.15 Opera in operetna glasba — 21.50 O filmu — 21.30 Plesna glasba — Trst-Milan: 21. Opera »Francesca da Rimini« — Rim-Bari: 21. Igra »Puščavnik Bernard« — Prag: 19.35 Orkestralni koncert — Varasna: 19.30. Lahka glasba — 21. Operetni odlomki — 22.30. Orkestralni koncert — Berlin: 20.10. Klavirski trio — 20.30. Opera »Aničina pot v nebesa« — Königsberg-Stuttgart: 20.10. Italijanski operni večer — Bukarešta: 19.35. Bizetova opera »Carmen« — Sottens: 20. Pasijon — 21.30. Klasična glasba — Poste Parisien: 19.30. Opera glasba — 20.40. Popevke — 21.20. Griegova ura — 21.35. Italijanska glasba — 23.05. Frenos iz Njujorka.

Peti naskok na Nanga Parbat, eden od trinajstih 8000 meterskih vrhov v Himalaji. Tja je letos odšla nemška ekspedicija

J. Jurca:

23

Beg čez Azijo

»Plotnike pri bogatem sibirskem kmetu. — Kakšne namene so imeli Čuhnovi z menoj.

Tema je že legla na zemljo, ko sva hitela po ulicah proti kolodvoru. Vlak sva še ujela. Imela sva se voziti 45 vrst, t. j. okrog 50 km nazaj proti Evropski Rusiji. Med vožnjo mi je možakar pravil, da ta teden mlatio in da so že namlatili 16 tisoč pudov žita. Sedaj imajo še za 14 dni mlative, ker se pa vedno kaj polomi, potrebuje enega plotnika. »Koliko imam živine? Stiriideset konj! Deset kobil je brejih in bo treba narediti zanje konjušnico. Ovac imam do 200, krav okrog 60 in tudi nekaj volov.« Debelo sem ga gledal, ker mi ni šlo v glavo, da bi imel tako veliko bogastvo, hodi pa v ponošenem kožuhi. Bil je tu suh, črnkast možič bolj majhne postave. Pripovedoval mi je tudi, da ima 7 sinov in 3 hčere.

Ura je morala biti preko polnoči, ko sva se pripeljala na postajo Moskalenska. Izstopila sva in v dobri četrt uri sva prišla v neko naselbino s tremi kmetijami.

Pričakoval sem, da ima moj gospodar veliko, vsaj enonadstropno hišo. Toda glej, prišla sva do baraki podobne hišice. »To je moj dom!« je rekel in odprl iz neobdelanih desk zbita vrata. Stopila sva v nekakšno kuhinjo. Okrog peči iz blata je bila cela menažerija. Stalo je okrog nje par teličkov in boranjčkov, ki so naju vsi hkrati pozdravili. Iz te »sprejemne« sobe sva prišla v glavno. Tu je bilo kot na fronti: na obeh straneh ob steni je ležala družina, zavita v kožuhe, da se ni dalo razločiti, kakšen spol se skriva pod kožuhi.

Gospodar mi je dal polšubek (kratek kožuh) in mi je odkazal ležišče pri teličkih, samo da v drugem kotu. Pustil mi je svetliko iz izdolbenega krompirja ter je odšel k svojim.

Zjutraj rano je že približljala gospodinja kuhat zajtrk. Držala se je, kot bi se pravkar s kom skre-

gala. Zajtrk, obstoječ iz kuhanega krompirja, kumaric, ocvrtega špeha, čaja s smetano in velikim kosom kruha je bil že gotov. Da mi je šel v veliko slast, si lahko vsakdo misli.

Po zajtrku sem stopil iz zemljanke, kjer se je v nasprotju z njo pokazalo bogastvo. Na velikem dvorišču je bilo vse polno poljskih strojev iz Amerike. Za večji del niti vedel nisem, za kaj jih rabijo. Na levo od dvorišča je bila v velikih ograji skutina, t. j. krave in ovce — vse kar na prostem! Na desno so bili konji in kobile. Onstran te ograje je stal ambar (skladišče) za pšenico, ki je bila v velikanski množini stresena na zemljo. V pregrajenem prostoru so že poklali prašiče razen plemenjskih svinj. Kokoši je bila tudi velika množina. Koliko, tudi gospodinja ni vedela.

Ogledal sem si tudi bližnje okolice. Okrog in okrog je bil brezov gozd — drugo drevje kot breze ni rastlo — le zahodna stran je bila toliko odprta, da se je videlo k dvema sosedoma, kmetoma nemške narodnosti. Nemških kmetov je v Sibiriji precej, menda še od časa carice Katarine.

Jelo me je mraziti in sem šel zato v kuhinjo. Starik me je že pričakoval. Na vprašanje, kaj bom delal, mi je prinesel sekuro brez držaja. Poiskal sem poleno, ga obrezal in nanj nasadil sekuro. S Starikom sva nato stesala dvoje tesarskih stolov in iz njiju napravila skobeljnik. Še par brezovih desk in delavnica je bila gotova. Ker drugega prostora ni bilo, sem delal začasno v kuhinji, kjer sem imel dovolj družbe. Domači so me sprva bolj postrani gledali, ko so pa videli, da sem priden, so me vzljubili.

Polje je imel moj gospodar precej daleč z doma, kot vsi sibirski kmetje. Navadno imajo svet zasajen 10—15 vrst daleč (20 km). Sredi tega doma postavi zasilen dom, ki ga imenujejo vzajemka ali učastek. Poleti imajo tam živino, da se napase, medtem ko jo pozimi odženo domov.

Pri Čuhnovih, kot se je pisal moj gospodar, so bili pozimi vsi doma, le spomladi so odšli za nekaj tednov, da so svet zorali in posejali. Čuhnovi so bili silno podjetni. Sedem let pred vojno so se šele